

Talouden tasapainottaminen - yhteistoimintaneuvotteluiden aloittaminen

Kunnanhallitus 08.04.2024 § 51
138/01.04.00/2024

Valmistelija: kunnanjohtaja Tuomo Kärnä

Luhangan kuntastrategian tavoitteena on talouden tasapaino – olla taloudellisesti kestävä kunta.

Kunnanvaltuusto on kokouksessaan 18.12.2023 hyväksynyt vuoden 2024 talousarvion ja taloussuunnitelman 2025 - 2026, joka muodostuu kokonaisuudessaan alijäämäiseksi.

Talousarviossa on kirjattu toimenpiteeksi:

”Vuonna 2024 kunnan talouden tasapainottamista tulee alkaa aktiivisesti valmistella. Hyvinvointialuemuutoksen jälkeen kunnan käyttötalous ei ole tasapainossa, mikä muodostaa kunnalle merkittävän taloudellisen riskin kunnan olemassaolosta ja palvelutuotannosta.”

Luhangan kunnan nykyinen menojen ja tulojen epätasapaino ylittävät kunnan verotulojen ja valtionosuuksien vuosittaisen kantokyvyn. Kunnanvaltuuston 18.12.2023 hyväksymä talousarvio vuodelle 2024 on alijäämäinen 263.000 euroa ja sen lisäksi vielä tilinpäätös vuodelta 2023 on alijäämäinen 250.000 euroa. Kunnanvaltuuston strateginen linjaus ja talousarviotoimenpide edellyttävät, että vuonna 2024 tuodaan kunnanvaltuuston päätettäväksi muutostalousarvio, missä talous on saatu tasapainoon.

Maan hallituksen hallitusohjelman mukaan kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia ja sote-uudistuksen voimaantulon sekä TE-uudistuksen jälkeistä tilannetta. Aikataulun osalta tavoitteena on, että hallituksen esitys voidaan antaa eduskunnalle keväätistuntokaudella 2025 ja uusi lainsäädäntö tulisi voimaan 1.1.2026. Tämä uudistuksen tuloksena voi olla merkittävä Luhangan kunnan valtionosuuksien leikkaus suhteessa vuosiin 2023 ja 2024.

Talouden tasapainottaminen

Kunnanhallituksen on syytä ennakoiden lähteä selvittämään talouden tasapainoon saattamista ja sitä kautta käynnistää talouden tasapainottaminen, jonka tavoitteena on talouden tasapaino mahdollisesti jo vuonna 2024 tai viimeistään talousarviota 2025 tehtäessä. Tasapainottamistyötä varten on hyvä nimetä työryhmä, johon kuuluvat kunnanjohtaja, kunnanvaltuuston- ja hallituksen puheenjohtajat, yksi valtuutettu sekä henkilöstön edustaja.

Tasapainotustyön valmistelussa huomioidaan kaikki talouden sopeuttamistoimet, jotka ovat tukevat strategian tavoitteita. Laadittavan päätösesityksen tulee sisältää toimenpiteet toiminnan tehostamiseksi, menojen tason alentamiseksi ja tulojen kasvattamiseksi. Kunnan talous tulee saada sellaiselle tasolle, että se mahdollistaa myös investoinnit. Taloutta tasapainottavien toimenpiteiden kokonaisvaikuttavuus tulee olla vähintään 250.000 euroa käyttötaloutta parantavia vuositasolla.

Tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että käynnistetään koko henkilöstöä koskevat työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain (449/2007) mukaiset yhteistoimintaneuvottelut, joissa käsitellään yhteistoimintalain (449/2007) 4 §:n 1. momentin 1-4 kohtien mukaisia asioita.

Yhteistoimintamenettely

Lain työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella (449/2007 muutoksineen) 4 §:n mukaisesti työnantajan ja henkilöstön välisessä yhteistoiminnassa käsitellään ainakin sellaiset asiat, jotka koskevat:

- 1) henkilöstön asemaan merkittävästi vaikuttavia muutoksia työn organisoinnissa, kunnan tai hyvinvointialueen palvelurakenteessa, kuntajaossa tai kuntien tai hyvinvointialueiden tai näiden välisessä yhteistyössä;
- 2) palvelujen uudelleen järjestämisen periaatteita, jos asialla voi olla ulkopuolisen työvoiman käytöstä tai liikkeen luovutuksesta johtuvia tai muita olennaisia henkilöstövaikutuksia;
- 3) henkilöstöön, henkilöstön kehittämiseen ja tasa-arvoiseen kohteluun sekä työyhteisön sisäiseen tietojenvaihtoon liittyviä periaatteita ja suunnitelmia;
- 4) taloudellisista tai tuotannollisista syistä toimeenpantavaa osaaikaistamista, lomauttamista tai irtisanomista.

Taloustilanteen takia Luhangan kunta on velvollinen aloittamaan yhteistoimintaneuvottelut.

Yhteistoimintamenettely ja -neuvottelu ulottuu koko kunnan organisaatioon ja henkilöstöön. Talouden tasapainottaminen tulee todennäköisesti edellyttämään rakenteellisia ja pysyviä muutoksia kunnan palveluissa, toiminnoissa ja tehtävissä. Yhteistoimintaneuvottelut eivät koske kunnan tytäryhtiöitä, mutta myös tytäryhtiöiden taloustilanteeseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Yhteistoimintamenettelyssä läpikäytävien työnantajan harkitsemien toimenpiteiden toteutus on mahdollista laittaa täytäntöön jo kuluvan vuoden 2024 aikana. Nyt käytävässä yhteistoimintamenettelyssä käytettävissä tulee olla kaikki Lain työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella (449/2007 muutoksineen) 4 §:n kohdan 4 mukaiset toimenpiteet.

Päätöksen vaikutusten ennakkoarviointi täydennetään asian valmistelun edetessä ennen päätöksentekoa

Esittelijä: Kunnanjohtaja Tuomo Kärnä

Päätösehdotus: Kunnanhallitus päättää:

1. käynnistää talouden tasapainottamistyön sekä valmistelee kunnanvaltuustolle päätettäväksi muutostalousarvion vuodelle 2024
2. että talouden tasapainottamisen kokonaisvaikuttavuustavoite on

250.000 euroa käyttötaloutta parantava vuositasolla.

3. käynnistää yhteistoimintaneuvottelut, koska säästötavoitetta ei voida saada aikaan ilman koko organisaatioon kohdistuvia toimenpiteitä. Toimintaan muuttaessa ja uudelle organisoimisesta työnantajan tulee neuvotella asiasta henkilöstön edustajien kanssa ennen kuin tekee ratkaisuja.

4. yhteistoimintaneuvotteluiden koskevan koko kunnan henkilöstöä

5. valtuuttaa kunnanjohtajan antamaan neuvotteluesityksen

yhteistoimintaneuvottelujen käynnistämiseksi

6. nimetä talouden tasapainottamiseen liittyviin yhteistoimintaneuvotteluihin työnantajanedustajaksi kunnanjohtajan.

7. nimetä talouden tasapainottamiseen liittyvään työryhmään

kunnanjohtajan lisäksi kunnanvaltuuston- ja hallituksen puheenjohtajat, yhden valtuutetun sekä henkilöstön edustajan.

8. että kunnanjohtaja tiedottaa kunnanhallitusta säännöllisesti yt-neuvottelujen etenemisestä.

Kokouksen kulku:

Kokouksessa kunnanjohtaja teki muutetun päätösehdotuksen

Muutettu päätösehdotus:

Muutoin esitys alkuperäisenä, mutta kohta 7 muutetaan muotoon: nimetä talouden tasapainottamiseen liittyvään työryhmään kunnanjohtajan lisäksi kunnanvaltuuston ensimmäisen varapuheenjohtajan, hallituksen puheenjohtajat, yhden valtuutetun sekä henkilöstön edustajan.

Ville Nyman esitti, että työryhmään nimettäisiin Antti Huttunen

Aki Virtaniemi teki seuraavan vastaehdotuksen:

1-4. Alkuperäisen ehdotuksen mukaisesti.

5. Nimetä talouden tasapainottamiseen liittyvään työryhmään kunnanjohtajan lisäksi kunnanhallituksen puheenjohtajan, kunnanvaltuuston varapuheenjohtajan, yhden valtuutetun sekä henkilöstön edustajan.

6. Valtuuttaa työryhmän antamaan neuvotteluesityksen yhteistoimintaneuvottelujen käynnistämiseksi.

7. Nimetä talouden tasapainottamiseen liittyviin yhteistoimintaneuvotteluihin työnantajaedustajaksi työryhmän.

8. Että työryhmä tiedottaa kunnanhallitusta säännöllisesti yhteistoimintaneuvottelujen etenemisestä.

9. Valtuuttaa kunnanhallituksen puheenjohtajan käyttämään tarvittaessa juridisia palveluita asiassa.

Aki Virtaniemen vastaehdotus ei saanut kannatusta ja täten raukesi.

Päätös:

Hyväksyttiin muutetun päätösehdotuksen mukaisesti